

man maa se paa, om Sagen i sin Helhed fremmer Almenvellet, og i saa Tilfælde maa Lov og ogsaa kunne finde Sted. Den ærede Ministers Udtalelser om, at det var god Stil og Brug, at Magthaverne brugte deres Ret, og at det derfor ikke var Uret, da Tienden blev paalagt, skal jeg ikke komme ind paa, da det ærede Medlem for Hjørring Amts 5te Valgkreds (Vertelsen) har været inde derpaa, og rigtigt er det jo, som den ærede Minister sagde, at ingen lever af dem, mod hvem Uretten blev begaaet. Men der vil jeg dog minde den ærede Minister om, at han selv i Slutningen af sin Tale udtalte, at de allerfleste Ejendomme her i Landet med deres Tiender paa ere og blive bestandig i samme Slægt, saaledes at, om end ikke noget af de enkelte Individuer, mod hvilke Uretten blev begaaet, lever, saa lever der dog Medlemmer af de samme Slægter, og disse have de allerfleste Ejendomme i deres Besiddelse, saa jeg kan ikke tro andet, end at det vilde være ret og billigt at oprette den Uret, der er gjort i tidligere Generationer, ved at hjælpe den nuværende Generation af med Urettens Følger. Hvilket Resultat andre eventuelle Finansministre ville komme til, kan jeg ikke vide, men det kan den ærede Indenrigsminister strengt taget heller ikke vide, thi hvis ingen Finansminister vilde kunne gaa ind paa at yde forholdsvis betydelige Bidrag af Statskassen, maaske ikke saa store som dem, Mindretallet foreslaar, men væsentlig større, end Flertallets Forslag forlanger, hvor have da andre Finansministre i andre Lande haft deres Forstand henne, som ere gaaede ind paa at yde store Bidrag i saa Henseende? Hvad har den badeniske Finansminister været for en Sunk, som ydede af Statskassen en Femtedel af Tiendens Værdi, og hvad har det været for en svensk Finansminister, som har været med til at affkrive en Tiende fuldstændig i Løbet af 10 Aar, ganske vist for et Vederlag, men hvem siger, at der ikke i Tidens Løb vilde være fundet et Vederlag her hjemme for et betydeligt Bidrag fra Statskassens Side. Det ærede Medlem for Præsto Amts 6te Valgkreds (Boijen) har formentlig ikke hørt min Udtalelse angaaende den svenske Kronetiende. Jeg sagde udtrykkelig, at den Gang, da Afstrivningen blev vedtaget af en Del af Grundskatten, var Tienden indbefattet deri. Den var nogle Aar tidligere, for saa vidt den havde været i privat Eje, indløst af Staten. Det ærede Medlem fra Randers (Püttichau) omtalte Hartforsudjævningsloven og Afløsning af Pligtarbejde, den førte som en uheldig Frugt af Aanden fra 48; men

jeg vil dog tillade mig at gøre opmærksom paa, at naar jeg har nævnt disse to Love, har det ikke været for at undersøge, om de vare heldige, eller de ikke vare heldige, men kun for at paavise, at man under andre Forhold tidligere ikke har været bange for at anvende Lov, og den Henviisning til Fæstefløsningsloven, som findes fra Flertallet i Udvalgsbetænkningen, forekommer mig ikke at være et særlig slaaende Bevis, fordi den Afløsning af Fæsteforholdene, som har fundet Sted, væsentlig har fundet Sted under opadgaaende Konjunkturer, hvilket selvfølgelig har lettet Sagen, og ogsaa fordi Staten har hjulpet godt dertil, ikke blot ved Loven af 19de Februar 1861, men ogsaa ved en Lov af 1854 om Stamhus og Lensgods, hvorved Stamhus og Lensbestidere fik Lov til at udtage som personlig Ejendom en meget væsentlig Del af Købesummen. Men om noget, der kan maale sig dermed, altsaa en lignende Fordel for Ejerne, er der slet ikke Tale i Flertallets Tiendeafløsningsforslag. Det er vistnok ganske rigtigt, naar det ærede Medlem for Randers ophvæ, at de Beløb, som Staten efter Flertallets Forslag offerer, udgør i alt baade med Stat, Stempel, Tinglæsningsafgifter og Kursdifferencen ved Obligationerne, ca. 7 Mill. Kr., hvormod det er lige saa urigtigt, naar det ærede Medlem for Præsto Amts 6te Valgkreds (Boijen) opgjorde det til omtrent det dobbelte Beløb. Dette Tal, 7 Millioner Kr., stammer jo fra en Oplysning, som den højtærede Finansminister har givet i Udvalget. Saa sagde det ærede Medlem fra Randers, at man kunde jo gerne prøve en Overenskomst først for at prøve, hvad Resultatet vilde blive. Ja, det kan der naturligvis være noget i, rent almindelig set, i og for sig; men det forekommer mig, at det bedste vilde have været — i hvert Fald for Flertallet i dette Ting vilde det have været bedst — at faa en for Tiendehynderne saa gunstig Afløsning som muligt, og hvis det saa viste sig, at man ikke kunde faa noget andet end en Lov, der gif ud paa frivillige Overenskomster, kunde der — men ogsaa først da, kunde der — blive Spørgsmaal om at tage den og se, hvorledes det kunde gaa. Det kan naturligvis siges temmelig i Almindelighed, at det ikke kunde gøre Skade, om der nu blev vedtaget en Lov som den, Flertallet nu her foreslaar; thi viser det sig i Aarenes Løb, at den ikke fører til, at nogle — eller som jeg ganske vist tror, at kun meget saa, om overhovedet nogle — Tiender blive afløst efter denne Lov, kan man gaa videre i sine Fordringer, og saa kan man forlange noget